IJSFABRIEKJES Geschiedenis wordt belicht in nieuwste uitgave Velisena

Het Sluiseiland vormt een levendig stukje IJmuiden

Wat weten we van Sluiseiland, het stukje land tussen de Kleine Sluis, Zuidersluis en de Middensluis in de monding van het Noordzeekanaal? In een speciale editie van Velisena, het blad van de Historische Kring Velsen, wordt het eiland uitvoerig belicht.

Pieter van Hove
pietervanhove@mediahuis.nl

Gezicht op de Zuidersluis.

FOTO'S UIT BESPROKEN BOEK

IJmuiden ■ Per auto kun je niet meer van de ene kant van het kanaal naar de andere zijde. Sinds de afsluiting van de sluizenroute zie je vrijwel alleen maar fietsers die van noord naar zuid rijden of omgekeerd. Sportievelingen die de pont niet willen nemen. En eerlijk gezegd: zo pittoresk is dit gedeelte van IJmuiden nu ook weer niet. Maar alles is wel groots. De passerende schepen, het silhouet van Tata Steel. Plus de grootste sluis ter wereld, Zeesluis IJmuiden, die praktisch op de hoek ligt. Iedereen moet gebruikmaken van Sluiseiland.

Een rijtje huizen, een weg, veel wind, meeuwen. Dat is het wel. Vroeger moet het hier echt levendig zijn geweest, blijkt uit het verhaal 'Wonen en werken op Sluiseiland' in het nieuwste nummer van Velisena. Het kroniek van de Historische Kring Velsen staat voor een groot deel in het teken van het jubileumjaar '150 jaar IJmuiden en Noordzeekanaal'. Marianne Kwant van de Pieterman, voorzitter van de vereniging, schrijft over het wel en wee van Sluiseiland, waarvan de inrichting door de jaren heen sterk is veranderd.

Noodhospitaal

Met de bouw van de Middensluis (1896) worden de eerste dienstwoningen gebouwd voor het sluispersoneel, later volgen er meer. Daar blijft het niet bij: in 1919 volgt een noodhospitaal van het Rode Kruis en tien jaar later een grotere sluismeesterswoning. Daarnaast veel onderdelen van Rijkswaterstaat, zoals de elektriciteitswerken, een timmerwerkplaats, een smederij, opslagloodsen.

De Douane zit er en regelmatig worden er militaire en politionele oefeningen gehouden. Vanaf 1951 staat er het gebouw van het Rijkskuststation Scheveningen Radio. En ook de vletterlieden, roeivereniging de Stern en duikteam IJmond zijn op het eiland gevestigd.

Plus uiteraard het gedenkteken aan Justus Dirks, als ingenieur nauw betrokken bij de aanleg van het Noordzeekanaal. De herdenkingsnaald staat tegenwoordig op de Seinpostweg, naast brasserie IJmond. Het eiland wordt in de crisistijd (jaren 30 van de vorige eeuw) een geschikte hangplek voor werkloze jongeren die daar gaan kaarten, vaak 'zwikken' om kleine geldbedragen.

Ook de aanwezigheid van Anton Mussert, voormalig ingenieur bij Rijkswaterstaat en later oprichter en leider van de NSB, komt aan bod. Met zijn vrouw Maria, tegelijkertijd tante. De in Werkendam geboren Mussert is dan werkzaam bij de Dienst Sluisbouw.

Lang heeft hij er niet gewoond, tussen 1918 en 1920. Later solliciteert Mussert tevergeefs naar een functie in de Chinese stad Foochow, waar een ingenieur wordt gezocht om mee te werken bij het kanaliseren van de Min-rivier. Uiteindelijk belandt hij bij de Provinciale Rijkswaterstaat in Utrecht. In 1946 wordt hij als landverrader geëxecuteerd.

Smederij

In het artikel komen bewoners aan het woord die vertellen over hun ervaringen op het eiland. Zoals Geert Jan en Marike Ebbinge die een prachtig uitzicht over de sluizen hebben. In het begin ontbreekt gas; koken gebeurt op elektra. Pas in 1994 komt er aardgas. Geert Jan vertelt dat er vroeger een kolenveld op het eiland was voor de elektriciteitscentrale.

Met daarnaast een smederij, een timmerwerkplaats en een machinebankwerkerij. Plus – vanaf 1896 – een elektriciteitscentrale die stroom levert voor de bediening van de sluizen en voor de verlichting. In 1911 wordt ook stroom geleverd aan het Staatsvissershavenbedrijf (de voorloper van Zeehaven IJmuiden) en vanaf 1915 aan ijsfabriekjes. Volgens het bestemmingsplan uit 2014 is het een gebied voor grootschalig scheepsverkeer en vervalt op den duur de woonfunctie. Pas wanneer de laatste bewoner weggaat, kunnen de woningen worden gesloopt.

Een gevolg is dat de huizen slecht worden onderhouden en er ontstaat het probleem van schimmel, tocht en ratten. Op dit moment zijn nog 20 woningen bewoond, waaronder een aantal antikraak.

De gedenknaald ter ere van Justus Dirks.

Accordeonsvereniging

In het nummer verder verhalen over de relatie tussen het Oer-IJ en het kanaal, de tien pijlers van IJmuiden, de accordeonvereniging IJmuidens Roem, een gedicht van het dichterscollectief (een ode aan de kanaalgravers) en een uitvoerig verhaal over de Engelsen die een groot aandeel hebben gehad in de aanleg van het kanaal. In deze krant hierover later meer. De presentatie van het jubileumnummer is maandag. Een dag later is het blad verkrijgbaar bij Readshop IJmuiden, Bredero boeken Santpoort-Noord, Buurt Gemak in Velsen-Noord. Kosten zijn 15 euro.